

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ES 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, iparosok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

SZÉPIROD. FÜMUNKATÁRS: FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári chequeszám 10,489. szám.

Kossuth Ferenc programja.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter az országgyűlésen nagyobb vonásokban ismertette a tárcája körébe eső jövőbeli teendőket. Részletes programját az 1907-iki költségvetés tárgyalására tartotta fenn. Kossuth politikája természetesen nem is lehet más, mint a gazdaságilag független és önálló Magyarország megteremtése.

Rámutatott azokra a törvényalkotásokra, amelyeket tárcája keretében már kilátásba helyezhetett. Általánosságban megjegyezte, hogy nagyszabású ipari, kereskedelmi és közlekedési politikát fog folytatni.

Hathatós garanciái vannak arra, hogy ha az 1899. XXX. t. c. hatálya 1915-ig, illetve 1917-ig kitolatnék, a reciprocitást Ausztria megsérteni nem fogja. Ezt az időt pedig az ország teljes gazdasági önállóságának előkészítésére, erőgyűjtésre akarja fordítani.

Piacokat kell szerezniük a külföldön iparunknak, de első sorban a hazai piacot biztosítjuk. Ausztrián keresztül nem mehetünk, tehát csak két utunk van: az egyik Fiume felé és a másik Galac felé vezet a Dunán. Ugy fogják fejleszteni ezt a két utat, hogy akármilyen mennyiséget olcsón lehessen szállítani azokon.

Sajnálattal kell e pontnál megemlítenünk, hogy még eddig a harmadik világforgalmi út, mely az összes erdélyrészi magyarságnak, de különösen a Székelyföldnek oly fontos érdeke, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter figyelmét elkerülte. Ez a fontos utvonal a kolozsvár — apahida — marosvásárhely — székelyudvarhely — sepsiszentgyörgy — konstancai vasutvonal, melynek kiépítése nélkül az ország keleti részén — életre való ipart és kereskedelmet teremteni, hathatós gazdasági politikát fejleszteni lehetetlen.

Reméljük azonban, hogy az 1907-iki költségvetés tárgyalásánál kifejtendő programjában, nagy nevű, európai műveltségű kereskedelmi miniszterünk erről az elsőrendű kérdéssel is nyitkozni fog és addig beható vizsgálat tárgyává teszi eme messzekiható magyar nemzeti érdeket képező utvonal kiépítésének ügyét.

Igy tudja ezt maga Szerényi József államtitkár, Kossuth Ferenc jobb keze is. Épen azért hisszük, hogy a Székelyföld iránt való jóindulat hiányozni nem fog. A körvasut elhibázott dolog és a mult bünei közé tartozik. Az új miniszterium tegye jóvá ezt s ne engedje, hogy végpusztulás sujtja a székely nemzetet örök időn át.

Különben a legnagyobb örömmel üdvözljük Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter iparfejlesztési politikáját.

Képviselőházi beszédének kiadván ez a része, nagy reménységgel tölti el valónkat s épen azért szóról-szóra ide iktatjuk:

T. Ház! Meg vagyok győződve, hogy az országok gazdaságának legnagyobb fejlesztője az ipar; tudjuk azt, hogy az ipari munkások keresete nagyobb, mint a földmives munkásoké. Tudjuk azt is, hogy az ipartermékek áraban nagyobb százalékat képvisel a munkabér, mint a földmívelési termékek áraban; tudjuk végre azt is, hogy az iparnyeresség átlaga körülbelül 10 százalékos lévén, holott a földmívelésnek átlagos nyeresége alig haladja meg a 3—3 és fél százalékos, ebből az következik, hogy háromszor akkora tőke szükséges a földmívelés terén, mint az ipar terén ugyanolyan érték termelésére. Minthogy az iparmunkás sokkal többet keres, mint a földmivesmunkás, sőt átlagkeresetét kétszer oly nagyra lehet becsülni, az így többet kereső munkásnak fogyasztóképesége is sokkal nagyobb, mint a mezőgazdámunkasé, ennél fogva, ha szaporítjuk az iparmunkások számát, az országnak befogyasztási képességét is neveljük és így közvetve a mezőgazdaságnak is hasznára válnak.

Sajnálatos, t. Ház, hogy az ország régebben nem folytatott hathatós iparfejlesztési politikát és csak 13—14 év óta teszi, még pedig folyvást fokozódó mértékben. Előtte van egy statisztika, amelyből azt látom, hogy az utóbbi 13 év alatt átlag 879,000 korona lett elkölve minden évben iparfejlesztésre. Meg kell jegyeznem, hogy 1868-tól 1890-ig az évi átlag csak 364,000 korona volt. Az 1890—1901. év közti időben 462 államilag különböző módon támogatott gyár alakult, amely 462 gyárban 59,999 egyén dolgozik, ezeknek évi keresménye 41,300,000 korona. E munkások közvetett vagyis fogyasztási adózása az ő keresetüknek körülbelül 10 százaléka lévén, az állampénztárba közvetett adó alakjában évenként 4,130,000 koronát juttatnak. Múltotassék figyelembe venni azt az összeget, amelyet mint azon átlagot említettem, melyet 12 évre vonatkozólag iparfejlesztésre fordított az állam, t. i. 879,000 koronát és szembeállítani azt az imént említett befolyó fogyasztási adóval, t. i. a 4,310,000 koronával, azt fogjuk látni, hogy körülbelül ötször akkora összeg

folyt be az államkincstárba adó alakjában, mint amennyi fordított iparfejlesztésre. E mellett óriásilag növekedett az ipartermékek értékének összegével a közvagyonosodás. (Ugy van! Ugy van! a jobb és baloldalon.)

Miért említettem fel ezen adatokat? Azért, hogy azokból arra nézve vonjam le a következtetést, hogy nincs olyan áldozat, melyet az ország az iparfejlesztésére meg ne hozhatna (Ugy van! Ugy van! a jobb és baloldalon), mert áldozatnak nem nevezhető az olyan költsézés, amely nemcsak hogy megtérül, de négy-szeresen-ötszörösen térül meg készpénzben, amellyel, hogy az országnak közgazdasági vagyonosodását is a legnagyobb mérvben előbbre viszi. (Általános helyeslés.) És nem lehet ezt elég erősen hangsúlyoznom a t. Ház előtt, akinek erős elhatározása az, hogy a t. Ház jóakarataira appellálva, nagy befektetéseket kérjek máj idején iparpártolás céljára. (Általános, élénk helyeslés.) Hogy ezzel édes hazámnak igen nagy szolgálatot tegyek. (Általános helyeslés.) De kérni fogom ezen nagy összegeket, nemcsak, mint kereskedelmi miniszter, aki meg vagyok győződve arról, hogy ezzel az országnak közvagyonosodását óriásilag fogom emelni, hanem kérni fogom úgyis, mint magyar hazafi, mert arról is meg vagyok győződve, hogy a mi helyzetünkben politikailag is végtelenül fontos az. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon), hogy egyirányú gazdálkodásunk megszűnjék (Általános helyeslés), hogy Magyarországból iparországot csináljunk (Általános helyeslés) és hazánkat gazdagítsuk, mert ha valahol, akkor nálunk igaz az a tétel, hogy szegény ország szolgáltság, gazdag ország akarata bármely téren hathatósabban fogja bírni érvényesíteni. (Élénk helyeslés és taps a baloldalon.)

Az iparfejlesztésnek nemcsak a gyáriparra kell kiterjeszkednie, hanem a háziiparra, a kézműiparra és a kisiparra egyáltalában. És több intézkedésre lesz szükség, melyek közül, ambar nem akarok programot előadni, mégis lesznek bátor egy néhányat felsorolni. (Halljuk! Halljuk!)

Az ipar érdekében még revideálandó lenne a hazai iparnak állami kedvezményekben való részvételéről szóló 1899. XLI. t. c., rendezendő a közszállítások ügye. Megjegyzem, hogy ezen a téren már meglehetősen előnyös helyzetbe jutottunk. Megvédendő a hazai ipar a visszaélésekkel szemben. Revideálandó az ipartörvény. (Ugy van! Ugy van! a jobb és baloldalon.) Emelendő a munkásoktálynak nemcsak anyagi helyzete, hanem erkölcsi színvonala is. (Általános helyeslés.) Erősen támogatandó és erősen gyakorlati teendő az iparoktatás, inas-képzés és az ipart üzők tökéletesítése. (Általános helyeslés.) Továbbá szükséges az iparkísérletezési ügynek felkarolása. És talán itt van helye annak, hogy megemlítem, a mit szintén nagyon fontosnak tartok, hogy a vízierőknek felhasználása is

az állami teendők közé soroztassék (Helyeslés a szélsőbaloldalon), mert a vízierőkben nagy termelő erő és nagy tőke rejlik, amely most parlagon hever.

T. Ház! Az én politikám az lesz, hogy azon idő alatt, amely tudom, hogy átmeneti idő, amelyet a kereskedelmi kormány élén töltök, olyan mélyen szánjak, hogy a barázdákat az esetleg bekövetkező vihar többé elszórni ne legyen képes. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobb- és baloldalon) Az én politikám az, hogy mélyen szánjak és magyarsan. (Éljenzés.) Ezzel nem akarom azt mondani, hogy különbséget akarok tenni bármely nyelvű honpolgárok között, mert mindannyiuknak anyagi érdekét egyenlően elő akarom mozdítani (Általános helyeslés), de azt állítom, hogy van egy olyan politika, olyan kereskedelmi és közgazdasági politika Magyarországon, amely igazán magyar politika és van olyan, amelyik nem az. Nem habozom kijelenteni azt, hogy a közgazdasági téren az utóbbi tíz évben meggyőződhettem mindenki arról, hogy ha állandóságot és fejlődést akarunk elérni a közgazdasági téren, az önállóságra kell törekednünk. Én tölem telhető minden erőmmel azon leszek, hogy ebben az irányba vezessem édes hazámnak közgazdasági politikáját. (Percekig tartó és megújuló zajos helyeslés, éljenzés és taps.)

A politikai helyzetről.

* Nagy munka előtt állunk. A nemzet-szervezés nagy művét kell kiépíteni, amelyet ez az országgyűlés alig fog véghez vinni. Hiszen a teendőknek egész nagy masszája vár megoldásra. Azonban van reményünk, hogy lesznek kormányfőriak egy nemzedék élén, amely az ország iránt megteszi kötelességét. Az irányzatok főbb vonalait Holló Lajos orsz. képviselő így csoportosítja:

I. Erőteltjes, nagy végrehajtó szervek kreálása. Lent az exekutívában biztos, szilárd, tiszta kezek megteremtése. Pártatlanság, nagy szakértelem és a nép érdekeinek minden oldali felkarolása.

II. A jogszolgáltatási organumok közelebbvittele. A nép mindennapi életével összefüggésben levő feladatoknak lent, a helyszínén való olcsó, sikeres megoldása.

III. A gazdasági védelem minden téren. Kiterjesztett nagyarányú hitelszervezet, az önségély elvének és az állami segélynyújtásnak szerencsés egyesítésével.

IV. Jogvédelem lent és fent minden sérelemmel szemben. Ellenőrző és bírói szervezetek sikerebb organizálása alulról fel a legmagasabb fokozatig.

V. Törvények és jogszabályok egyszerűsítése, átalakítása és a hiányzó megalkotása;

VI. Végül megfelelő kulturális alkotások.

De akár ezen, akár más feladatok körében fog mozogni a szervezés nagy munkája, annyi bizonyos, hogy semmiféle gyökeres ujtástól visszariadnunk nem szabad.

* **Oroszországban** a „béke cár” ismét kitett magáért. Megfojtotta az „ajándékozott” alkotmányt. Fölösztálta a dumát és most 1907. márc. 5-ig összehívni sem akarja. Az összes pályaudvarokat és a Szent-Pétervárbá vezető vasutvonalakat katonaság tartja megszállva. A duma tagjai elhatározták, hogy a szétugratott nemzetgyűlés, mint nem hivatalos gyűlés jöjjön össze. Ideiglenes kormányt akarnak alakítani és a cárt a tróntól megfosztják. Mindenütt összeesküvések kerülnek felszínre s maguk a katonák elhatározták, hogy megtámadják a cár kastélyát, azt bombázzni és felgyújtani fogják és II. Miklós cárt élve vagy halva hatalmukba kerítik. A forradalom újabb kitörését előre lehet látni.

* **A századvégi dekadens liberalizmus** az egyetemeket és jogakadémiákat teletömte hóbortos professzorokkal, — írja a Magyarországi — kik magyar jog helyett német fantáziákat; hazafiság helyett világbölcséletet; magyar műveltség helyett nihilizmust és erkölcs helyett perverzítást tanítottak. Ezek nevelték és nevelik a fiatal titánokat, akik mindent fel akarnak forogni a tudományban és irodalomban, az utcán és az országgyűlésen. A Kristóffyák és a Vésziék, ezen modern „Társadalomtudományi Társaság” mákvirágainak elvarázsait találkoznak kávéházakban és gyűléstermekben, sajtóban és egyletekben, ahol mindenfélét összehadarnak; mindent, ami nemzeti és magyar: lebecsmérelnek; a multat megvetik, mert nem ismerik; nagyjainkat szidják, hogy kicsinységük nagyobbak lássék és lármával akarnak munka helyett feltűnni, hogy maguknak érdemtellenül jövőt biztosítsanak. Ki ne ismerné ezt az új iskolát, ha körülnéz, szemlél és fülel? Bizony

A „SZEKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irt: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(48. folytatás.)

Ez időszakon keresztül a lófők rendjébe való emelés igen nagyszámú, a miről könnyű meggyőződni a Jakab Elektől irt Udvarhelyvármegye történetéből vett kivonatokról. Ezt bizonyítják a hadszemle listák kimutatásai is. Udvarhelyszéken pl. volt 1602-ben 566 lófő, 1614-ben 682, 1627-ben már 1508, sőt 1721-ben 2096, sőt ha 33 százalékat a kihagyottakra nézve ehhez hozzáadunk, még ennél is több. 1721-ben a primipilusok Udvarhelyszékben sajnos! a darabontokkal egy rubrikába vannak beírva s így nem állapítható meg, vajjon miként történt a többi székekben a gyarapodás. Minthogy a viszonyok mind a 6 székely szék területén ugyan azok voltak, a menyinyben a 6 szék közül jogilag különleges állása egyiknek sem volt, akkor ha mi az udvarhelyszéki két rend viszonyszámát 2096, 310, a többi székre is alkalmaznók, úgy a következő eredmény jön ki: volt a Székelyföldön 1721-ben 7406 lófő és 1231 darabont, nem számítva ide az özvegyeket, holott csupán Háromszéken 300 özvegy volt akkor,

maholnap elárasztják hazánkat a kosmopolitizmus világboldondító eszméivel. Kiforgatják népünket vallásos, erkölcsös, békés életmódjából; kiölik lelkéből eszményeit és az elégedetlenség, boldogtalanság beléndek-magvait ültetik bele becsületes szívébe. Azóta nincs nyugalma a népnek. Föl-föllázad, mint a pusztában volt zsidók a manna miatt Mózes ellen. Ezalatt pedig a Romániából és Oroszországból kiüldözött Vésziék fajtája honfoglalásra törekedik Magyarország minden részében. Előzőnlík a falukat és városokat a kazárok. Könnyen tehetik, mert eddig nem volt ki megakadályozza. Üres hely is elég van nálunk: vándorol a székely — Amerikába...

* **A képviselőház** kedden az indennitás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot néhány perc alatt elfogadta. Az után a honvédelmi tárca költségvetését egészben és a pénzügyi tárcaét is részben letárgyalták.

* **Egy medgyesi szász** Berlinben felolvasást tartott az „oláhveszedelem”-ről s kimutatta, hogy a szászok statisztikai feljegyzései szerint: Erdélyben félszázad óta hatszázötvenezer hold föld került a szászok kezéről az oláhok birtokába.

Rokkant- és nyugdíj-egylet.

Mindenki biztosíthatja magát nyugdíjjal!

Köztudomású dolog, hogy sokan nem szeretünk a jövőről gondolkodni és így csupán a mai napnak élünk. A holnapot — üsse a kő... Mikor egészségesek vagyunk, azt hisszük, majd mindig egyformán bírjuk a dolgot és keresetképesek leszünk. Az élet, ez a mindent megőrlő könyörtelen végzet azonban épen az ellenkezőjét bizonyítja — sokszor mindhiába. Nincs, aki figyelembe vegye. És e könnyelműségnek, hogy ne mondjuk bűnös mulasztásnak, kik isszák meg a keserű levét? Saját magunk és hozzánk tartozó családtagjaink. A rózsaszínben látott jövő: igen könnyen szomorú, kétségbeesésé válóvá változhatik. Egy véletlen szerencsétlenség a legjobb munkaerőben levő családfőt is meg-

ha tehát az özvegyekre 10 százalékat véve, ezt az összeget az előbbihez adjuk, akkor kerekén 8000 lófő vagy primipilus és 1400 darabont vagy pixidiárius volt 1721-ben. A lófők 1602-ben 2172-en vannak, de 1711-ben már 8000-en, tehát csaknem megnégyszereződnek. És a mig Udvarhelyszéken a darabontok 1614-ben és 1721-ben szám szerint nem igen állnak a lófők mögött (1614-ben volt 682 lófő és 558 darabont, és 1627-ben 1508 lófő és 1197 darabont), annál fogva a lófők 1721-ig a darabontokat csaknem hatszorosan múlták felül. Alcsikon a két rend viszonya egymáshoz átlag 594, 116, vagyis 5:1-hez való arányban állt.¹⁷⁰ Ezek az adatok világosan mutatják, hogy a 17. században milyen irányt vett a rendi fejlődés a Székelyföldön. A két első rend roppantul megnövekedett (a primorok vagy főnépekre nézve alább szólnak az adatok), míg a darabontok rendje viszont roppantul visszaesett. Hogy ez a nagy szaporodás természetes fejlődésnek nem, csupán mesterséges rangemelésnek tulajdonítható, magától értődik. Ezek a rendi és rangemelések a tanúsított vitézségért és egyéb érdemekért, nem valólanak egyebek, mint méltányos és olcsó jutalmazások, a melyek a fejedelmeknek nem sokba kerültek s amelyek a hazának fegyverrel szol-

bénítja, tehetetlen, értéktelen semmivé teszi. Így mutatja ezt a mindennapi élet annak, aki nyitott szemmel nézi és látja...

Sok telkes gazda, virágzó üzlettel bíró iparos és kereskedő, gyáros s az élet minden köréből látható boldog, meglegedett sorsban levő egyén lett immár kolduló koldus...

A sors csapásaitól senki sincs mentesítve, aki ezt a földet tapossa. Szükséges tehát, hogy boldogabb életünkben gondoskodjunk a bekövetkező szerencsétlenség elviselhetővé tételéről, mert: „Más kárán tanul az okos!”...

Napjainkban különösen a munkásoknak és iparosoknak, ha már többé dolgozni nem bírnak, ha a kenyérkereső szerszám a kezükből kihull: nincs megélhetésük, hanem a nyomor és koldusbot jut osztályrészükül. S ha árvákat és özvegyet hagynak hátra, ezek a kenyérkereső elhalálása után inségbe jutnak és szaporítják az állam és a társadalom kegyelem kenyeren élők számát.

Ezen tarthatatlan állapotot igyekszik segíteni az 1893 óta fennálló „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egylete”, midőn még a legszegényebb munkásnak is alkalmat nyújt arra, hogy csekély áldozattal önmaga és családja jövőjéről gondoskodhassék.

Ez a humánus egylet körülbelül és orvosi vizsgálat mellőzésével tagjai közé fölvesz Magyarországi területéről mindenkit, legyen az bármiféle munkás, iparos, kereskedő, tisztviselő, iparostanonc vagy bármely rendes foglalkozással bíró férfi és nő egyaránt. Gyermekek és iskolai tanulók tagokul fel nem vehetők.

A tagok 20, 24 vagy 30 fillérnyi heti illetéket fizetnek. Eme tagdíjak bármelyikét pontosan fizető egyén azon kedvezményben részesül, hogy ha már tíz évi tagsági idő betöltése után a saját keresetforrásául szolgáló foglalkozásában valamely bal eset, testi vagy szellemi elgyöngülés, agykori gyöngeség vagy gyógyíthatatlan betegség miatt munkaképtelenné, rokkanttá lesz: az egylettől

gáló fiainak rendjét aztán megszorították. A jószág adományozásokkal csínján kellett bánni a fejedelmeknek, mert 1601 után nem igen volt mit eladományozgatni.

A lófők lényeges kötelessége abban állt, hogy a fejedelem parancsára háborúba kellett menni és pedig lóháton, ahhoz való felszereléssel. Számítalan oklevél és országgyűlési végzés bizonyosága szerint elvileg föl voltak mentve az adófizetés alól, valamint a tizedek, egyéb szolgáltatások és várszolgálatok alól; mindazáltal nehéz időkben, minők 1659 után álltak be, az egy sessios nemességgel együtt ők is adó alá vonattak. Az országgyűlési követi adót fizették ők is mindig.¹⁷¹ Voltak ez alól is persze huzalkodások. Már 1597-ben panaszkodtak a háromszéki és aranyosszéki székelyek az országgyűlésen a lófőkre, hogy az országgyűlésen a széki képviselőtért való költségekben nem akarnak részt venni. Az országgyűlés kötelezte a lófőket is a fizettségre s annak végrehajtásával a Várhegyi kapitányt bízta meg.¹⁷² Tartoztak továbbá oly községekben, hol kevés volt vagy hiányzott a darabont, a falubíró és egy 1656 után elvállalni¹⁷³ és egy 1665-iki végzés szerint 200 frt büntetés alatt részt venni a foglyok őrzésében is.¹⁷⁴ E két utóbbi kötelezettségnek a lófőkre való kiter-

életfogytiglan tartó megfelelő heti segélyt kap.

Igy pl., aki az I. osztályban heti 20 fillért 10 éven át befizetett (évenként 5 K 20 fillér, 10 évig összesen 52 K), már a 11-ik évben, ha bal eset éri vagy máskülönben is rokkanttá válik, hetenkint 8 K 40 fillért, vagyis egész éven át 436 K 80 fillért kap. A II. osztályban heti 24 fillér fizetendő s ezután 9 K 80 fillér heti, vagyis 509 K 60 fillér évi segély jár ugyancsak a főnnebbi befizetési idő után. A III. osztályba lépő tagok heti 30 fillért fizetnek. Ezután 10 év múlva heti 11 K 90 fillért, illetve egy évre 618 K 80 fillér segélyt igényelhetnek.

Annál kedvezőbb a tagokra, minél tovább fizethetik az illetéket, mert a tagsági idő arányában a segély is évről-évre emelkedik.

A nyugdíj 40 évi tagság után jár, tekintet nélkül a tagok munkaképességére; még pedig az I. osztályban heti 12 K, a II-ikban 14 K és a III-ikban heti 17 K, vagyis az I. osztályban 624 K, a II-ikban 528 K és a III. osztályban 884 K évi nyugdíj.

Oly kedvező és oly előnyös intézmény tehát a „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egylete”, amilyen több nincs az országban.

Az eddig említettek még csupán a tagokra vonatkoznak. De a szervezet tovább menő segélyeket biztosít a tagok hozzátartozói részére is.

Ha pl. egy segélyre jogosult tag elhalálása után árvák maradnak hátra, ezek neveltetésére az özvegy az elhalt tagot megillető segély¹⁷⁵ kapja minden árva után addig, míg a fiúk a 13, a leányok a 14 évet betöltik. Ha pedig árvák nem maradnak hátra, akkor a segélyre jogosult (tíz éves) tag özvegye az elhalt férj által befizetett összeg 30 százalékát kapja végkielégítésül.

Az egylet tíz évi tagság előtt rendszerint segélyt nem nyújt. A választmány azonban jogosult egyes, saját hibáján és mulasztásán kívül nyomorba jutott rendes tagnak, ha a nyugdíj-intézet iránt elvállalt tagsági kötelezettségének eleget többé nem tehet, ennek pedig legalább öt éven

jesztése és a számtalan rangemelés volt a darabontok apadásának az oka. 1650 után, mint a darabontoknak, nekik sem volt szabad jószágokat eladni,¹⁷⁵ és pedig azon egy okból: nehogy a rend vagyona elolvadjon s így fegyverviselő képességek csökkenjen!

Az adómentesség elvi szabadságán kívül még több rendbeli előjogaik is voltak a lófőeknek, szemben az alsó rendekkel. Ebben az időben is, mint esküdtek, a törvényszéki ülésekre meghívták,¹⁷⁶ sőt a 18. század folytán ősi jogként gyakorolták azt a hatáskört, miszerint az esküdtek fele a lófő rendből való volt.¹⁷⁷ Az országgyűlésre követet küldötték a maguk rendjéből.¹⁷⁸ — 1584-től fogva a szabad sóizáshoz való jogukat mindig megtartották.¹⁷⁹ Eredetileg mintha csak a nemességnek lett volna korcsoma joga, regáléja; de 1655-től fogva az országgyűlés: lófőnek, darabontnak megadta a sör italmérési jogát.¹⁸⁰ Az osztóföldet felosztásakor egy lófő két annyi kapott, mint egy közsékely, tehát két sessiot, két részt; ez a szokásjog hatályban maradt mindenkorra.¹⁸¹ A falu terhet ők is hordozták s tolvajság, kárvallás esetén ők is olyan segedelemben részesültek, mint a falu többi lakosai.

(Folyt. köv.)

át pontosan eleget tett, végkielégítésül egyszer s mindenkorra egy bizonyos, de az illető tag összes (kamat nélkül számított) befizetéseinek 50 százalékát felül nem haladó segélyösszeget kiutalványozni.

Mindenki csak egy tagsági könyvvél bírhat. A tagsági jog másra át nem ruházható. Mindenki csak jelentkezése napjától vétetik föl tagul; az elmúlt éveket utána fizetni nem lehet. Az illetékek több évre előre is kifizethetők; de ez nem ad jogot semmiféle segély igénybevételére a tíz év letelte előtt. Az egylet betegsegélyt vagy temetkezési segélyt nem ad és kölcsönügyletekkel nem foglalkozik.

A rokkantak életkora 29 és 74 év között váltakozik, mely intő például szolgálhat úgy a korosabb, mint különösen a fiatal munkásoknak a belépésre, mert a rokkantság nem csak az idősebb, hanem a fiatal korban is bekövetkezhet s mindenkor jól esik az egylet által nyújtott biztos támogatás.

Az egylet vagyonából egy és egy-negyed millió korona 4 százalékos állami és fővárosi értékpapirokban, a készpénz pedig a jóhírű Hazai Bankban van elhelyezve a legmesszebb menő óvintézkedések alapján. Ezenkívül van az egyletnek Budapesten egy 553 ezer korona értékű bérháza.

Az egylet pénzkezelése hatósági ellenőrzés alatt áll s nyilvántartása céljából havonként megjelenő Hivatalos Közlöny ad ki.

Kedvezményes beiratási díj személyenként 1 K 20 fillér. Az első alkalommal ezen kívül 2—4 heti illeték is fizetendő.

Belépéskor a következő adatokat kell lelkismeretesen bevallani: név, foglalkozás, állapot (nős vagy nőtlen), születési hely és év (férjes nőknél a férj nevén kívül a nő teljes családi neve is olvashatóan kiírandó).

Az egyletet a keresk. m. kir. miniszter 1915/97. sz. leiratával a kereskedelmi és ipari alkalmazottak és munkaadók pártolásába ajánlotta s legutóbb az összes hazai gyárak és ipartelepek címeit az egylet rendelkezésére bocsátotta oly célból, hogy az egylet áldásos céljai minél jobban elterjedjenek.

Minél többen sorakozunk tagjai közé. Ne legyen hazánknak egyetlen munkása sem, aki élete fentartásáért a keserű kegyelem kenyérre szoruljon!...

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A választói kerületek új beosztásán,** a választói jog kiterjesztéséről szóló törvényjavaslat anyaggyűjtései és szövegezési munkálataival egyidejűleg, sérényen dolgoznak a belügyminisztériumban. A kerületek új beosztásával azt az állítólagos »anomáliát« ohajtják megszüntetni, hogy míg némely városi kerületben, 10, sőt 11 ezer szavazat ad képviselő választási jogot, addig egyes kerületekben 6—800, sőt 200 s néhány szavazó bir ugyanilyen jogosultsággal. A kormány állítólag az ahrudbányai, berecki, erzsébetvárosi, sepsiszentgyörgyi, széki, székelyudvarhelyi, vizaknai, görgényi, magyarigényi, marosújvári, hermányi, dobrai, balavásári, kőhalmi, gyulafehérvári, nagydisznódi, ujejházi, nagyiklódi,

toroczkói, bittsei és csaczai kerületek megnagyobbitását határozta el; ezeknek új beosztása a statisztikai hivatal által 1904-ben összegyűjtött hivatalos adatok és a szomszédos választókerületek népességi viszonyai alapján fog megtörténni. Csak aztán ismét ne csupán papiroson dolgozzanak Mert mégis különös dolog, hogy egy 10,000 lakossal bíró várost, mint amilyen Székelyudvarhely is, az önálló választói kerület jellegétől megfossszanak s a kisebb mezővárosokká mellé állítsák. Ezt nekünk engednünk nem lehet. Ez ellen tiltakoznunk kell.

— **Vármegyénk iparfejlesztő bizottsága** ma (csütörtökön) d. u. 4 órakor a vármegyeház kistermében tartja ülését, melyre ismételtén felhívjuk a bizottsági tagok figyelmét.

— **Eljegyzés.** Csikszentléleki Kozma Aladár helybeli kir. pénzügyi számtiszt tegnap eljegyezte Gaskó Agnést, Gaskó Gyula gyógyszerész kedves leányát városunkban.

— **Pénzügyigazgatóság Csikszere-dában** A helybeli pénzügyigazgatóság személyzetét ősszel két felé szakítják, mivel Csikszere-dában új igazgatóságot szerveznek. Az előleges intézkedések immár folynak arra is, hogy Fogarásban szintén föllálítsák a pénzügyigazgatóságot.

— **Egy praktikus rokkant- és nyugdíj-egyesület** fiókja van alakulófelben városunkban. Ez a »Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egylete« fiókjának Székelyudvarhelyt leendő létesítése. Vasárnap d. e. 11 órakor Solymossy Endre ev. ref. koll. tanár elnöklése alatt volt az első értekezlet, mely a megalakulás szükségességét egyhangulag kimondotta és a taggyűjtést egy bizottság nyomban megkezdte. A legközelebbi értekezlet, illetve az alakuló közgyűlés folyó évi augusztus 5-én (vasárnap) d. e. 11 órakor, ugyancsak a polgári önképző-kör nagytermében lesz. Pár évvel ezelőtt szó volt még ezen közhasznú intézménynek városunkban való fölkarolásáról. Épen lapunk felelős szerkesztője penditette volt meg az eszmét, melyet akkor a polgári kör közgyűlése a közelebből létesítendő »Iparos Otthon« megvalósulására tartott fön. Azonban egy pillanat elmulasztása is kiszámíthatatlan karral jár. Akkor néhányan tagjai lettek az egyletnek és azok most 3 éves tagsági jogosultsággal bírnak. Különbben az egylet célját és előnyeit lapunk más helyén ismertetjük. Kitűnik ebből, hogy nemcsak az iparos, kereskedő és más foglalkozásu egyének részére alkalmas, hanem bármely körben élők is a legcélszerűbb, leghasznosabb egyletet támogatnak első sorban önmaguk és családtagjaik hasznára.

— **A román trónörökös-pár** — mint a Független Székelység értesül — folyó évi szeptember hó első felében Árkoson (Háromszékv.) báró Szentkereszthy Bélát meglátogatja és a tiszteletére rendezendő vadászaton résztvesz.

— **Erdélyrésünk 41 fürdőjét** alig látogatja évenként összesen hetezer vendég — írja Dr Hankó Vilmos az »Erdély« c. honismertető folyóiratban. Ott állanak ezek gyógyító erőik kincseinek minden csodájával ismeretlenül elhagyottan. A magyar közönség éppen úgy nem tudja, mit adott nekünk az erdélyrészi fürdőkben, ásványvizekben a természet, mint nem tudják a magyar orvosok; csakis ebben találhatják gyógyászata az a körülmény, hogy közönségünk külföldi fürdőkre tudul, orvosaink külföldi fürdőkre küldik betegeiket, idegen vizet itatnak velük. Ismert nevű orvos-egyetemi professorok még ma is bilini megfachingeni vizeket rendelnek bete-

geiknek, nem tudva, hogy legalább is öt viz van Erdélyben, a mely egyik-nél is, másiknál is különb (bodoki Matild, répáti, csikszentmártoni stb.). Midőn a magyar orvosokról szól, azokat érti alattuk, akikre nem volt Rigler Gusztáv professzor tanításának hatása...

— **Esküvő.** Kovácsy Jenő helybeli róm. kath. főgimn. tanár e hó 28 án (szombaton) d. u. 5 órakor vezeti oltárhoz Ambrus Iluskát, Ambrus Károly vizaknai polgármester kedves leányát.

— **Zöldségtermelő-telep Székelyudvarhelyt.** Majdnem négy évvel ezelőtt mozgalom indult volt az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület köréből, hogy Székelyudvarhelyt, a vármegye központján egy bolgárrendszerű zöldségtermelő telep berendeztessek. Sőt a székelyföldi miniszteri kirendeltség 2321-903. sz. alatt, vármegyénk gazdasági egyesületéhez intézett iratában, egyenesen kijelentette, hogy »igyekeznünk fog hogy az már minél előbb, lehetőleg a jövő évben (tehát 1904-ben) megvalósuljon«. Sajnálattal kell konstatáljuk azonban, hogy az annyira szükséges zöldségtermelő telep mai napig sines létesítve városunkban. Ezzel szemben látjuk, hogy pl. Nagy-körösön mintegy 2000 hold földről átlag 800 és 1000 koronát vesznek be zöldségből s így csupán ebből 1—2 millió korona forgalmat teremtenek évenként. A Küküllő-folyó mellett, vízbőségben mi alig produkálunk valamit, mert valljuk be őszintén, nem igen értünk hozzá. A gazdálkodási rendszert sürgősen meg kell változtatni és e célból semmi áldozattól sem szabad visszariadni.

— **A városi uszoda-társaság** ma (csütörtökön) d. u. 5 órakor a vármegyeház kistermében tartja meg alakuló ülését.

— **Székely fiúk elhelyezése** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara a székely fiuknak ipari pályákra fölvételeit Székelyudvarhelyt a vármegyeházánál augusztus 6-án délelőtt 10 órakor, Székelykeresztúron a járási főszolgabírósnál, augusztus 7-én d. e. 9 órakor fogja megejteni. A felvételen 13 évet betöltött és legalább 4 elemi osztályt végzett fiúk jelenhetnek meg. A jelentkezéskor iskolai bizonyítványukat bemutatni tartoznak. Helybeli iparosok és kereskedők, kik tanoncot akarnak felvenni, a jelzett időben és helyen jelenjenek meg.

— **Vasuti állomások postai funkciója.** Sok felszólalásra adott okot, hogy sok vasuti állomáson nem lehet leveleket feladni. E felszólalások következtében Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter intézkedett, hogy mindama vasuti állomásokon, ahol helyben vagy közel elérhető szomszédban postahivatal (postai ügynökség) nincs és a levélforgalom számottevő: az állomási előjárók közönséges és ajánlott leveleket vehessenek fel és közvetlenül a mozgó- (kalauz) postákhoz továbbíthassanak. Ez az intézkedés egyrészt lehetővé teszi, hogy a vasuti áruértékesítőket tartalmazó levelek és a postával továbbítandó táviratok a lehető leggyorsabban juthassanak el a címzett kezéhez, másrészt módot nyújt arra, hogy az utazó közönség ajánlott levél-postai küldeményeket a postahivatallal nem bíró vasuti állomásokon is feladhasson.

Felhívás a rákbetegség korai gyógyítására.

A rákbeteget meg lehet gyógyítani, ha korán megoperálják.

Egészségünket sokféle veszedelem fenyegeti. A leggonoszabbak egyike a rákbetegség. Sok ezer embert pusztít el évente, de csak azért, mert a betegek nem keresik fel idejekorán az orvost, hanem a bajt a kezdetén semmiibe sem veszik, háziszerekkel kuruzsolják, kenegetik, flastromozzák avagy égetik. Mindez pedig nemcsak hogy hiábavaló, hanem már csak azért is ártalmas, mert ezalatt telik az idő, a baj mindjobban befészkel magát a testbe és később már az orvos sem tudja megmenteni a beteget. Pedig a rákos beteget lehet menteni, ha idejekorán fordul az orvoshoz.

A rákbetegségnek csak egy bizonyos orvossága van. Ez az operáció. Minél korábban ismerik fel a rákbetegséget s minél korábban operálják meg a beteget, annál bizonyosabb, hogy betegségéből egészen kigyógyul. Ha tehát valakinek a teste felületén vagy pedig a testében olyan daganat nőtt, vagy pedig olyan fekélye támad, a mely rák is lehet, az ne vesztegetse idejét kuruzslással, hanem azonnal forduljon orvoshoz és tőle kérjen tanácsot.

A rák a test felületén néha úgy mutatkozik, mint egy apró csomócska, a mely nem akar elmúlni, hanem ha lassan is, de folyton növekedik, később pedig sokszor ki is fekélyesedik. Lehet az embernek rákja a test bármely részén.

Keletkezhetik a rák a fejen, vagy az arcon bárhol, különösen a szemhéjakon, az orron, a fülön, pipás embernek pedig különösen az ajka azon helyén, a hol a pipát fogja. A szájban a rákos csomó vagy fekély a nyelven, a foghúson vagy bárhol egyebütt keletkezhet.

Asszonyoknál gyakori a rák az emlőben. Itt mint egy csomó jelenik meg, a mely eleinte nem is fáj, csak később jönnek belé nyilalások és ha sokáig meg nem operálják, akkor később ki is fekélyesedik.

A belső szervekben is megnő a rák. Ha valaki sokáig rekedt, ha a nélkül, hogy okát tudná, nehezen tud nyelni, ha hosszabb idő óta gyomor-baja van, ha a hasa bármely részében csomót érez, ha a széke-lésnél fájdalmai vannak, a székletéte véres és a végbeléből gennyes, véres kifolyása van, ha a vizelete véres, vagy ha az asszonynak a szeméremtestéből van szokatlan időben kifolyása, forduljon orvoshoz és vizsgál-tassa meg magát.

Vannak más betegségek is, a melyek a rákhoz hasonló daganatokat vagy fekélyeket alkotnak és hasonló tüneteket okoznak, a melyeneket az imént leírtunk, pedig sem nem oly veszedelmesek, mint a rákbetegség, sem megoperálni az ilyen beteget nem kell, de biztosra megismerni, hogy a betegnek csak jóindulatu betegsége van-e, avagy pedig rákja, azt csak az orvos tudja. A kiben az orvos rákbetegséget ismer fel, vagy olyat, a melyik a rákra gyanus, az ne essék kétségbe, mert ha a rákot idejében felismerik és operációval jókor eltávolítják, a rákbetegséget meg is lehet gyógyítani!

Dollinger, s. k. Dr Zimmermann, s. k. a rákbizottság elnöke. a rákbizottság titkára.

Székely fürdők, székely háziipar.

Utra kelt a városok tikkasztó levegőjétől szabadulni vágyók nagy tömege. Benépesültek a hűsítő és üde árnyakkal csalogató, szórakozást és gyógyulást ígérő ligetek és fürdőtelepek. Hosszas tervezgetés után ki-ki felkeresi az orvosa és zsebje által leginkább javasolt üdülőhelyet, hogy testben-lélekben megújodva térjen vissza azon 4—5 hét után, melyet élethivatása szabadon tölthetni megengedett. Erdély, — de különösen a Székelyföld — minden zugában felbugyogó forrásaival eddig alig látott mozgalmas képet ölt s mondhatni alig tud elég menhelyet nyújtani a beözönlő fürdőző közönségnek.

Ámde e népvándorlásként feltűnő mozgalmas világ az ő drága szórakozásának filléréit, jobbra az élelmes vállalkozók és üzerek zsebeibe jutatta s vajmi kevés százalékot lát az, melyet Isten e természeti kincscsel mintegy kárpótolni akart. Manapság már a törekvő székelység az ő legkülönbébb háziiparával is idegen a maga otthonában. Mert ha agyag, fa, gyékény, tapló s más anyagok leleményes feldolgozása után elég izléssel és csinnal összeállított játék, dísz és használati tárgyaival megjelenni akar az ilyent alig látott városi közönség előtt, rögtön utját állja az a bazáros, boltos, vagy jó Ég tudja miféle, ki azon cimen, hogy kizárólagos árulási jogánál fogva itt ő az egyedüli ur: vagy kiodábitja az illetőt, vagy potomárért átsefteli a háziipari tárgyakat, vagy legjobb esetben bekövetel tőle egy kénye-kedve szerinti sarcot azért, hogy 5—6 óra hosszat árul a közönségnek kínálhassa. Bármelyiket választja e módok közül — mindenik romlására történik s csak azt a célt szolgálja, hogy járandóságainak esetleges hasznától megfosztassák.

Nem ismerem az ipari és kereskedelmi törvényeket, mert hiszem, hogy ennek ismeretere egy háziiparosnak alig is van szüksége, — de azt látom és tudom, hogy ily módon a háziipar gyászos-iparrá válik, ha még forgalomba sem szabad hozni annak, ki verejtékes munkájával szeretne szegényes puliszkájához még más egyebet is beszerezni. Vajjon ha a székely kirendeltség nagy porfellegű akciója valóban a székelyek érdekeért történik — nem lehetne-e kevesebb apparatussal, közvetlenebbül tenni valamit a székely háziipar védelmére? Vajjon az a néhány fillér, melyet a székely háziiparos közvetlen a vásárlótól szerezhetne be, nem segítene-e többet ezen, — mint segít az a több száz korona azon fürdőtulajdonoson vagy bérlőn, ki a székely háziiparost is bérbeadja a kalmárnak? Több kérdést is tehetnék, de legyen elég még ez egy: vajjon van-e hatóság és törvény, mely ezen közérdekű dologban védelmet nyújthatna?

(Korond.) Egy székely háziiparos.

— Országos kirakóvásárok július havában a következő helységeken és napokon lesznek:
26. Bánffy-Hunyad, Gyulafehérvár, Parajd, Sajó-Udvarhely.
28. Buza.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Beiratások a budapesti m. kir. áll. felső építő-ipariskola (VII. Csömör-ut 74 sz. a.) rendes szakosztályába és az intézetben szervezett építő-ipari téli tanfolyamra az 1904—1905 isk. évre f. évi október hó 20-tól 29-éig. A rendes szakosztály hat félévre terjed. A végbizonyítvány hivatalos állásoknál érettségi bizonyítvány értékű, jogot ad az egyéves önkéntességre, három évi szabályszerű — utólagos gyakorlat mellett jogot ad a kőmives-, kőfaragó — vagy más mesterség üzésére s az építő-mesteri vizsgálatra való jelentkezésre. Felvételifeltételek: Legalább 15 éves életkor, négy középiskolai (gymnasium, reál- vagy polgáriskolai) osztály végzése s legalább négy havi építő-gyakorlat. Az építő-ipari téli tanfolyam négy téli félévre terjed (nov.—márc.). A végbizonyítvány munkakönyv váltására jogosít s három évi utólagos gyakorlat mellett jogot ad a kőmives, kőfaragó vagy ácsmesterség önálló üzésére s az építőmesteri vizsgálatra való jelentkezésre. Felvételi feltételek: Legalább 15 éves életkor, négy középiskolai (gymnasium, reál- vagy polgáriskolai) osztály végzése s legalább négy havi építő-gyakorlat. Az építő-ipari téli tanfolyam négy téli félévre terjed (nov.—márc.). A végbizonyítvány munkakönyv váltására jogosít s három évi utólagos gyakorlat mellett jogot ad a kőmives, kőfaragó vagy ácsmesterség önálló üzésére s az építőmesteri vizsgálatra való jelentkezésre. Felvételi feltételek: Legalább 15 éves életkor, négy középiskolai (gymnasium, reál- vagy polgáriskolai) osztály végzése s legalább négy havi építő-gyakorlat. Szükséges okmányok mind a rendes szakosztályban, mind az építő-ipari téli tanfolyamon: keresztlevelel vagy születési bizonyítvány, az összes iskolai bizonyítványok, iparhatóságilag hitelesített gyakorlati bizonyítvány, újraoltási bizonyítvány. A téli tanfolyamra jelentkezők erkölcsi bizonyítványt is tartoznak bemutatni. A beiratási díj 4, a tandíj félévenként 20. K.

Az igazgatóság.

Nyilatkozat a székelykereszturi állami tanítóképző áthelyezése ügyében.

Ajtón, 1906. VII. 20.

Dr Gyarmathy Dezső országgyűlési képviselő ur jónak látta nevemet is kapcsolatba hozni a székelykereszturi tanítóképző áthelyezésének ügyével. Junius hó 29-én hoztam intézett levelében azt írja, — idézve Dr Neményi Imre osztálytanácsos ur szavait — hogy Dr Szabó tanár: „alig félévi ott tartózkodása után már kérte bárhova való elhelyeztetését, mert állítása szerint nem embernek való hely Székelykeresztur, hol a tanítóképezde tanárjain kívül más intelligens embert nem lát. Kereszturon hétszámra nem lehet húst kapni, sőt főzelék felét sem. Most kérem minden két hétben kapok egy panaszos levelet, melyben az iskola tarthatatlanságát mutatják ki“.

Ezeket idéztem, szóról-szóra a fentemlített levélből, — mint Dr Neményi Imre osztálytanácsos állítólagos nyilatkozatait, a melyeknek elhangzásokért Dr Gyarmathy Dezső országgyűlési képviselő ur szavatoságot vállalt.

F. hó 11-dikén felutaztam Pestre és miután megmutattam Dr Neményi Imre osztálytanácsos urnak a kérdésben forgó levelet, az osztálytanácsos ur határozottan kijelentette, hogy én reám vonatkozólag csak annyit mondott, hogy egy fél-évi székelykereszturi tartózkodásom

után már kértem áthelyeztetésemet t. i. Kolozsvárra. A képviselő ur levelében foglalt többi kijelentéseket, a tanácsos ur nem nekem tulajdonította, nem is állította, hogy azokat én mondtam volna, sőt ismételtén kijelentette, hogy azokat nem én tölem hallotta, mert én Székelykeresztur kulturális, társadalmi és helyi viszonyairól előtte se írásban, se szóbelileg nem nyilatkoztam soha.

Miután az osztálytanácsos ur felhatalmazott, hogy ezen kijelentéseit nyilvánosságra hozzam, — azt hiszem — részemről az ügyet befejeztnék tekinthetem.

Dr Szabó Emil,
székelykereszturi áll. tanító
képző int. tanár.

KÖZGAZDASÁG.

Az udvarhelyvárm. gazdasági egyesülettől.

259—1906. szám.

Meghívó

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület választmánya folyó hó 28-án d. e. 10 órakor a vármegye-ház kistermében rendkívüli választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívataknak.

Tárgysorozat:

1. Az országos állattenyésztési alaphól kölcsön kérendő 100,000 kor. biztosítása ügyében hozandó határozat.

2. Javaslatétel a vármegyében létesítendő gazdasági ismétlő iskolák ügyében.

3. Folyó ügyek.

Székelyudvarhelyt, 1906. júl. 23.

Az elnökség.

Az algyógyi m. kir. állami gróf Kun Kocsárd székely földmives iskola — E. M. K. E. alapítás — igazgatósága 27 ingyenes és 7 mérsékelt fizetéses helyre, melyek folyó évi október hó 1-én töltetnek be, ezennel pályázatot hirdet. Az iskola célja: 2 éves tanfolyam alatt a befogadott ifjakat a mezőgazdaság minden ágában gyakorlatilag kiképezni, hogy a kilépő tanulók saját kis gazdaságuk ökszerű kezelésére képesek vagy nagyobb birtokban a munkák felügyelésére, vezetésére, mint bérlegszedők, munkavezetők alkalmazhatók legyenek. Pályázat feltételei a következők: 1. Az ingyenes helyekre kizárólag csak székely eredetű földmives ifjak vétetnek fel. Az erre a helyre befogadott tanulók a teljes ingyenes oktatáson kívül, díjtalanul nyernek: élelmezést, lakást butorral és ágyruhával, fűtést, világítást, mosást, betegségek esetén orvoslást, az oktatáshoz szükséges tan-, kerti- és gazdasági eszközöket. 2. A 7 mérsékelt fizetéses helyre pályázhat bármely magyar honpolgár. Ezek minden hó 1-én élelmezésükre 24 koronát fizetnek az iskola igazgatóságának, melyért lakásban, élelmezésben stb. éppen úgy részesülnek, mint az ingyenes helyre befogadottak s azokkal egyenlő kötelezettség alatt állanak minden tekintetben. 3. Mind az ingyenes, mind pedig a fizetéses helyekre csak oly a földmives osztályhoz tartozó ifjak vétetnek fel, akik a 17 évet betöltötték és mezei munkák végzésére ép, erős, egész-

séges testalkattal bírnak, mit orvosilag tartoznak igazolni. A kik katonakötelezettségüknek eleget tettek vagy a m. kir. honvédséghez soroztattak be, vagy hadmentességet nyertek, a felvételnél előnyben részesülnek. Folyamodványok folyó évi augusztus hó 31-ig Algyógyra (Hunyadvármegye, posta helyben) a földmives-iskola igazgatóságához nyújtandók be. Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt *Gáspár József*, igazgató. Algyógy.

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujság-kiadó intézete.

28—1906. sz.

Faeladási hirdetmény.

A gyergyóújfalvi közbirtokosság Szilassorok teteje erdőreszben 1905. évben megperzselt eladó fenyő haszonfája Gyergyóújfalu községi házában 1906. évi augusztus hó 12-én d. u. 2 órakor kezdődő nyilvános árverésen szó és írásba két és fél évi kihasználásra a kikiáltási áron felül a legtöbbet ígérőnek eladatik.

A mintegy 268 köbméter fenyő haszonfára becsült fatömeg kikiáltási ára egy ezer korona. Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka, a megállapított árverési és szerződési feltételek alól írottól megtekinthetők és ezektől eltérő, vagy pedig u'óajánlatok nem fogadtatnak el.

Tájékoztatásul szolgáljon, hogy a kihasználás alá kerülő terület mintegy 6 k. hold kiterjedésű, az ország utól 9 km.-nyire van és hogy az eladó fa lucfenyő mell magasságban kéreggel együtt 12—60. átlag 24 cm. vastagnak 914 darabnak és 268 köbméter haszonfának tartalmazónak van becsülve.

Gyergyóújfalu 1906. július 22.

Bányász Sándor, Mihálydeák Imre,
közbirt. elnök, közbirt. jzö.

Zongora

rövid, kevéssé használt kerestetik megvételre. Bővebbet a lap kiadói hivatalában.

Eladó kocsik.

Egy félvi-szeltes kocsit javítva, jótállás mellett és egy új felolajos tengellyel, előnyös áron eladó Dávid Gergely kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. alatt.

Jó házból való fiu

gymnasium III. vagy IV. osztályát végzezte gyakornoknak felvétetik Márk Testvérek fűszer- és fonalkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Üzlet átvétel.

Alulírott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy Sterba Ödön jőhírű fűszerkereskedését vétel útján átvettem és azt ezentul saját nevem alatt folytatam.

Midőn ezt a körülményt a közönség szives tudomására hozom, kijelentem, hogy fő törekvésem lesz a legkényesebb igényeket is úgy szolid, pontos és előzékeny kiszolgálással, mint kivál minőségű és olcsó áruimmal kiérdemelni.

Kérem a n. é. közönség elődöm iránt tanusított szives pártfogását részemre is fentartani és én ígérem hogy azt minden tekintetben ki fogom érdemelni.

Gyarmathy Ákos
fűszerkereskedő.